Hukuk Bölümü 2009/180 E., 2010/75 K.

"İçtihat Metni"

Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Trabzon Bölge Müdürlüğü Trabzon Liman Başkanlığı'nın 7.8.2007 gün ve 2007/03 sayılı idari yaptırım kararı ile, "Yukarıda bilgileri yazılı Acenteliğini yapmış olduğunuz Gürcistan Bayraklı LİDER ŞAFAK isimli gemi Rusya Federasyonunun Sochi Limanı demir sahasında yanarak cansız hale gelip batma tehlikesi bulunan Sıcrra Leone Bayraklı BOZTEPE isimli Ro Ro gemisini çekerek Trabzon Limanı yanaşma sahasına (5 mil) getirdiği tutanakla tespit edilmiştir.

618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 2. maddesine dayalı olarak çıkartılan Trabzon Liman Tüzüğü'nün "Uyulacak kurallar" başlıklı 8. maddesi, "Kaza, arıza ve suç bildirimi" başlıklı 32. maddesi, "Bildirim yükümlülüğü" başlıklı 35. maddesine muhalefet suçu işlenmiştir. Kanunun 11. maddesine göre, "İş bu kanun ile 2. maddede mezkur nizamnamelere muhalif hareketi sabit olanlardan beş liradan ikiyüz liraya kadar ceza alınır. Mükerrerlerden iş bu cezalar iki misli olarak alınır", 15. maddeye göre de, "…

…Liman reisi tarafından tahsil ve vezneye irat kaydolunur…

…", 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 7. maddesi yollamasıyla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 52/2. maddesi ise, "En az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurularak takdir edilir ve bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ayrı ayrı gösterilir…

…" hükmüne amirdir. Dolayısıyla; atılı kabahat sabit görülmekle kabahatlinin genel durumu, zararın nev'i ve niteliği gözetilmek suretiyle takdiren üst sınırdan idari yaptırım kararı ihdas etmek gerekmiştir.

Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- Yukarıda bilgileri yazılı Gemi Kaptanı kabahati işlediği anlaşıldığından eylemine uyan 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 21, 34 maddeleri gereğince takdiren 3.500.-YTL (üçbinbeşyüz Ytl) İDARİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,…

…" karar verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

TRABZON 1. SULH CEZA MAHKEMESİ'nin idari para cezasına yapılan başvurunun usul ve yasaya uygun olmadığı anlaşılmakla başvuru talebinin esastan reddine ilişkin kararına yapılan itiraz üzerine TRABZON 1. AĞIR CEZA MAHKEMESİ; 30.7.2008 gün ve Değişik İş:2008/612 sayı ile, Trabzon 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 5.5.2008 gün ve 2007/623 D. İş sayılı kararına karşı Asya RO-RO Gemi Acenteliği vekilinin itiraz ettiği, Gürcistan bayraklı Lider Şafak adlı geminin acenteliğini yapan Asya RO-RO gemi acentesi Rusya Federasyonu Sochi Limanı demir sahasında yanarak cansız hale geldiği, batma tehlikesi geçirdiği, bu geminin Boztepe isimli gemi tarafından çekilip Trabzon Limanı açıklarına liman yaklaşım sahasına (5 mil civarında) yaklaştığı, "Bu yaklaşımın liman için tehlike oluşturduğu", bu nedenle, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 2. maddesine dayalı çıkarılan Trabzon Liman Tüzüğü'nün 32 ve 35. maddelerine aykırılık nedeniyle 618 sayılı Kanun'un 21. maddesine göre Tüzüğe aykırı hareketi nedeniyle Acenteliğe 618 sayılı Kanun'un 21 ve 34. maddelerine göre 3.500.-YTL idari para cezasının Liman Başkanlığınca verildiği, 7.8.2007 gün ve 2007/3 sayılı iş bu karara (15) gün içinde sulh ceza mahkemesinde itiraz hakkı tanındığının yazıldığı, kararın; muhataba 7.8.2007 tarihinde tebliğ edildiği, muhatabın ise vekili aracılığı ile 22.8.2007 tarihinde sulh ceza mahkemesi nezdinde itirazda bulunduğu, Trabzon 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin ise, 5.5.2008 gün ve 2007/623 D. İş sayılı kararla itirazı esastan reddettiği, bu kararın itiraz eden vekile 26.5.2008 tarihinde tebliğ edildiği, bu kez itiraz eden vekilinin aynı gün Trabzon 1. Sulh Ceza Mahkemesi'ne itiraz ettiği, 5252 sayılı Kanun'un 7. maddesinin, "Kanunlarda hafif hapis veya hafif para cezası olarak öngörülen yaptırımlar idari para cezasına dönüştürülmüştür. İdari para cezası hesaplanmasında 5237 sayılı TCK'nun 52. maddesi hükümleri uygulanır" şeklinde olduğu, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. ve 3. maddelerinden söz ederek, buna göre, idari yaptırım düzenleyen kanunda kanun yoluna ilişkin bir düzenleme varsa bu kurala göre hareket edileceği, 618 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, "İş bu kanun ile 2. maddede zikredilen nizamnamelere aykırı hareketi sabit olanlardan 5 TL dan 290 TL ya kadar ceza alınır. Mükerrirlerden bu veya 2 misli alınır. Bu para cezasını vermeye infaza Liman Başkanları yetkilidir "şeklinde olup, 14. maddesinin, "Yüze karşı kararlar kesindir. Gıyapta verilen kararlara itiraz mümkündür. Kararın tebliğinden itibaren (3) gün içinde itiraz edilir. Dilekçe ile itiraz üzerine yeniden soruşturma yapılıp yüze karşı karara eklenir" denildiği, bu düzenleme ile 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun idari para cezasına karşı kanun yolunu düzenlediği, düzenlemede itirazı inceleme yetkisinin yine idari merci olan Liman Başkanlığına verildiği, Liman Başkanlığının idari merci olduğu, idari mercilerin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine tabi bulunduğu, bu denetiminde idari yargı tarafından yapılacağı gerekçesiyle itirazın kabulüne, Trabzon 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 5.5.2008 gün ve 2007/623 D. İş sayılı kararının kaldırılmasına, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Trabzon Bölge Müdürlüğü Trabzon Liman Başkanlığı'nın 7.8.2007 gün ve 2007/03 sayılı idari ceza kararına karşı itirazı inceleme yetkisi adli yargı yerine ait olmayıp idari yargıya ait olduğundan Mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

TRABZON İDARE MAHKEMESİ; 9.6.2009 gün ve E:2008/981 sayı ile, davacı Asya Ro-Ro Turizm Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi vekili Av. A. M. tarafından; davacı şirketin acenteliğini yaptığı Lider Şafak adlı geminin izinsiz Trabzon Limanı açıklarına 5 mil civarında yaklaştığı, bu yaklaşımın liman için tehlike oluşturduğu ve bu fiilin Trabzon Liman Tüzüğü'nün 32 ve 35. maddelerine aykırılık oluşturduğundan bahisle 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 21 ve 34. maddeleri uyarınca 3.500,00TL idari para cezası verilmesine ilişkin 7.8.2007 gün ve 2007/3 sayılı kararın iptali istemiyle Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı'na karşı dava açıldığı, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan 11. maddesinde, "İşbu kanun ile ikinci maddede mezkur nizamnamelere muhalif hareketi sabit olanlardan beş liradan iki yüz liraya kadar ceza alınır. Mükerrirlerden işbu cezalar iki misli olarak alınır. Mücazatı nakdiye kararını ita ve infaza liman reisleri salahiyettardırlar" hükmüne, 14. maddesinde de, "Vicahen verilen kararlar katidir. Gıyabi kararlar kabili itirazdır. İtiraz müddeti kararın bizzat mahkuma veya sefinesi mürettebatından veya ailesi efradından birisine tebliği tarihinden itibaren tatil günleri müstesna olmak üzere üç gündür. İstida ile itiraz vukuunda yeniden tahkikat yapılarak vicahen karara rabtedilir" hükmüne yer verildiği, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 11. maddesinin, 8.2.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile, "İş bu Kanun ile ikinci maddede mezkür nizamnamelere muhalif hareket edenlere liman başkanı tarafından beşyüz Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir" şeklinde değiştirildiği ve 14. maddesinin yürürlükten kaldırıldığı, öte yandan; 31.3.2005 günlü ve 25772 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2, 3 ve 27. maddelerinden söz ederek, dava dosyasının incelenmesinden; davacının acenteliğini yaptığı Gürcistan Bayraklı Lider Şafak isimli geminin Sochi Limanı demir sahasında yanarak batma tehlikesi bulunan Sierra Leone bayraklı Boztepe isimli gemiyi çekerek Trabzon Limanı yanaşma sahasına (5 mil) getirdiğinin tutanakla tespit edildiği ve davacı adına 7.8.2007 gün ve 2007/3 sayılı Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Trabzon Bölge Müdürlüğü Trabzon Liman

Başkanlığı tarafından verilen karar ile bu fiilin Trabzon Liman Tüzüğü'nün 32 ve 35. maddelerine aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 21 ve 34. maddeleri uyarınca 3.500,00TL idari para cezası verildiği, bu karara karşı davacının 22.8.2007 tarihinde Trabzon 1. Sulh Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz ettiği, adı geçen Mahkemenin başvuru talebinin esastan reddine ilişkin 5.5.2008 tarih ve 2007/623 D.İş sayılı kararının Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 30.7.2008 tarih ve 2008/612 D.İş sayılı kararı ile kaldırılarak idari yargı yerlerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, kararın 13.8.2008 tarihinde davacıya tebliği üzerine 2.9.2008 tarihinde görülmekte olan bu davanın açıldığının anlaşıldığı, yukarıda aktarılan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; idari para cezalarına karşı, Kabahatler Kanunu dışındaki özel kanunlarda herhangi bir görev kuralının belirtilmesi ve idari yaptırım kararlarının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların verilmiş olması hali dışında, sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerektiğinin anlaşıldığı, diğer taraftan görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı, bu nedenle yeni bir yasa ile kabul edilen görev kurallarının geçmişe de etkili olacağının bilinen bir genel hukuk ilkesi olduğu, buna göre, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği, nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 7.3.2005 gün ve E:2004/128, K:2005/12 sayılı kararının da bu yönde oluğu, incelenen uyuşmazlıkta, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun ilgili maddelerinde ve Kanunun genelinde idari para cezalarına ilişkin olarak herhangi bir itiraz yolunun öngörülmediği anlaşıldığından, yukarıda aktarılan Kabahatler Kanunu hükümleri gereğince bu davanın görüm ve çözüm yerinin sulh ceza mahkemesi olduğu sonucuna varıldığı, bu durumda, davacı adına 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 21 ve 34. maddeleri uyarınca 3.500,00TL idari para cezası verilmesine ilişkin 7.8.2007 gün ve 2007/3 sayılı dava konusu karara ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli bulunduğu, bu nedenlerle, Mahkemelerinin görevine girmeyen ve Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nce de görevsizlik kararı verilen bu davada, görevli mahkemenin belirlenmesi için dava dosyasının, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce bir karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 5.4.2010 günlü toplantısında:

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, idari yargı dosyası ile birlikte adli yargı dosyası da gönderilmek suretiyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 618 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

618 sayılı Limanlar Kanunu'nun 11. maddesinde, "İşbu kanun ile ikinci maddede mezkür nizamnamelere muhalif hareketi sabit olanlardan beş liradan iki yüz liraya kadar ceza alınır.

Mükerrirlerden işbu cezalar iki misli olarak alınır. Mücazatı nakdiye kararını ita ve infaza liman reisleri salahiyettardırlar" ve 14. maddesinde, "Vicahen verilen kararlar katidir. Gıyabi kararlar kabili itirazdır. İtiraz müddeti kararın bizzat mahküma veya sefinesi mürettebatından veya ailesi efradından birisine tebliği tarihinden itibaren tatil günleri müstesna olmak üzere üç gündür. İstida ile itiraz vukuunda yeniden tahkıkat yapılarak vicahen karara rabtedilir" hükmü yer almakta iken; 5728 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 11. madde, "İşbu Kanun ile ikinci maddede mezkür nizamnamelere muhalif hareket edenlere liman başkanı tarafından beşyüz Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir" şeklinde değiştirilmiş; 578. maddesi ile de 14. madde yürürlükten kaldırılmıştır. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Trabzon Liman Tüzüğü'nün 8. maddesinde, uyulacak kurallar, 21. maddesinde, demir yerinin bildirilmesi ve demirleme düzeni, 32. maddesinde, kaza, arıza ve suç bildirimi, 34. maddesinde, Liman Başkanlığınca yapılacak bildirimlere uyma yükümlülüğü ve 35. maddesinde, bildirim yükümlülüğü düzenlenmiştir.

618 sayılı Limanlar Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 618 sayılı Limanlar Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Ağır Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Trabzon İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 30.7.2008 gün ve Değişik İş:2008/612 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 5.4.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.